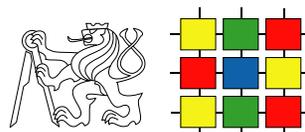

**Hraní dvouhráčových her,
adversariální prohledávání stavového prostoru**
Michal Pěchouček

Department of Cybernetics
Czech Technical University in Prague

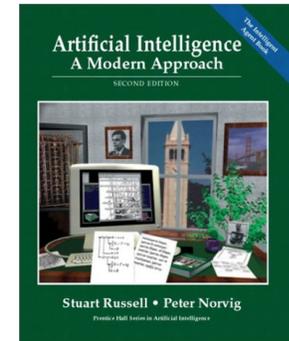

<http://labe.felk.cvut.cz/~pechouc/kui/games.pdf>

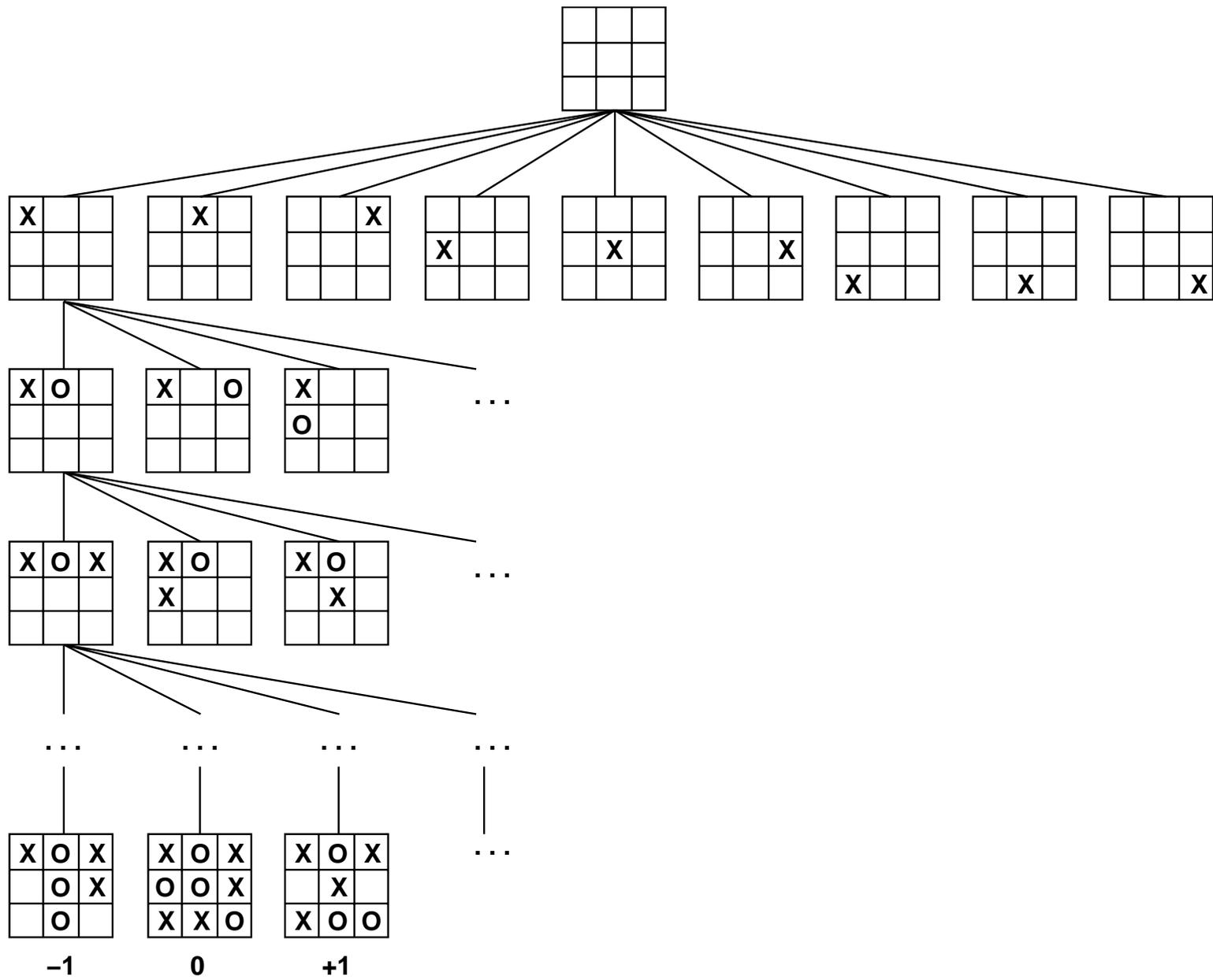
Použitá literatura pro umělou inteligenci

:: Artificial Intelligence: A Modern Approach (Second Edition) by Stuart Russell and Peter Norvig, 2002 Prentice Hall.

<http://aima.cs.berkeley.edu/>

Minimax Algoritmus

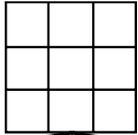

MINIMAX algoritmus dělí stavový prostor do MAX a MIN úrovní. Na každé MAX úrovni hráč A vybere tah s maximálním užitekem a na každé MIN úrovni vybere protihráč tah naopak minimalizující užitek hráče A .

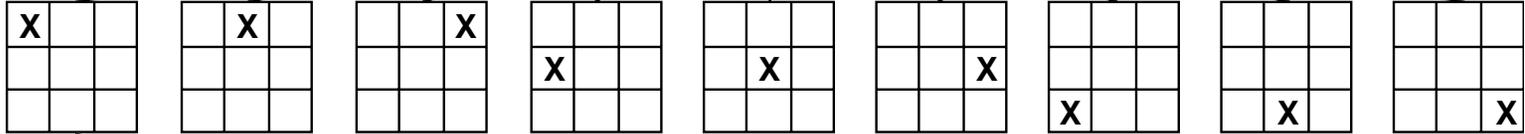
<http://ai-depot.com/LogicGames/MiniMax.html>

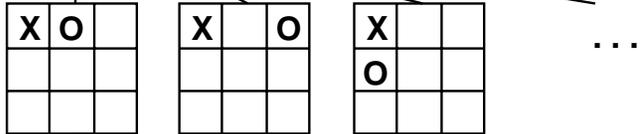
MAX (X)

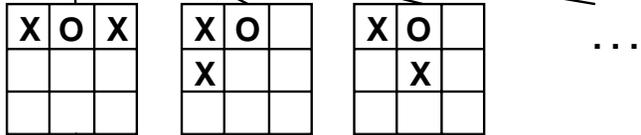
MIN (O)

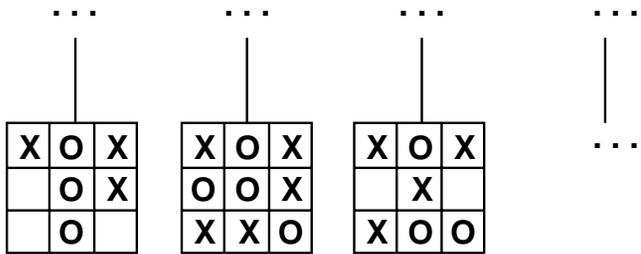
MAX (X)

MIN (O)

TERMINAL

Utility

-1
0
+1

Minimax Algorithmus

to move

A

(1, 2, 6) □

B

(1, 2, 6) □

(-1, 5, 2) □

C

(1, 2, 6) □

(6, 1, 2) □

(-1, 5, 2) □

(5, 4, 5) □

A

□

□

□

□

□

□

□

□

(1, 2, 6)

(4, 2, 3)

(6, 1, 2)

(7, 4, -1)

(5, -1, -1)

(-1, 5, 2)

(7, 7, -1)

(5, 4, 5)

Minimax algoritmus


```
function MINIMAX-DECISION(state) returns an action
  inputs: state, current state in game
  return the a in ACTIONS(state) maximizing MIN-VALUE(RESULT(a, state))
```

```
function MAX-VALUE(state) returns a utility value
  if TERMINAL-TEST(state) then return UTILITY(state)
   $v \leftarrow -\infty$ 
  for a, s in SUCCESSORS(state) do  $v \leftarrow \text{MAX}(v, \text{MIN-VALUE}(s))$ 
  return v
```

```
function MIN-VALUE(state) returns a utility value
  if TERMINAL-TEST(state) then return UTILITY(state)
   $v \leftarrow \infty$ 
  for a, s in SUCCESSORS(state) do  $v \leftarrow \text{MIN}(v, \text{MAX-VALUE}(s))$ 
  return v
```

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:** $O(bd)$
- **optimální:**

Vlastnosti Algoritmu MinMax

- **úplné:** ANO (je-li prostor konečné)
- **čas:** $O(b^d)$
- **paměť:** $O(bd)$
- **optimální:** ano

Problém minimaxu je, že počet stavů hry roste exponenciálně s počtem tahů. V reálných hrách je prostor hry ohromný a nelze ho celý prohledat v rozumném čase. Tento problém lze řešit pomocí:

- omezením hloubky d – `terminal_test` nahradíme `cut_off_test`
- odhadu místo přesné hodnoty užitku v případě, že $d < b$ – `utility` nahradíme `eval` .

příklad funkce `eval` může být:

- počet vyřazených figurek
- vážený součet počtu vyřazených figurek
- vážený součet vhodnosti strategickém umístění každé figurky

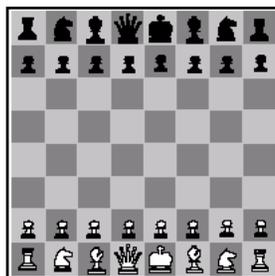
Cut-off search

Problém minimaxu je, že počet stavů hry roste exponenciálně s počtem tahů. V reálných hrách je prostor hry ohromný a nelze ho celý prohledat v rozumném čase. Tento problém lze řešit pomocí:

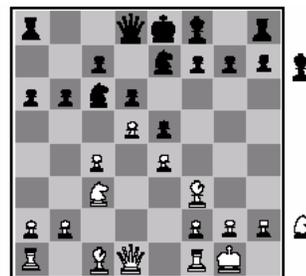
- omezením hloubky d – `terminal_test` nahradíme `cut_off_test`
- odhadu místo přesné hodnoty užitku v případě, že $d < b$ – `utility` nahradíme `eval`.

příklad funkce `eval` může být:

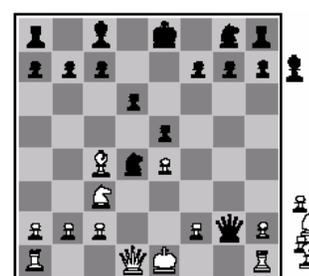
- počet vyřazených figurek
- vážený součet počtu vyřazených figurek
- vážený součet vhodnosti strategickém umístění každé figurky

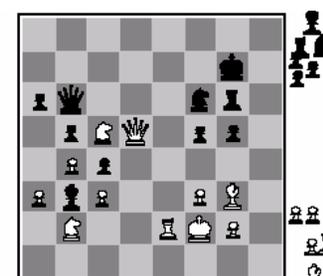
(a) White to move
Fairly even

(b) Black to move
White slightly better

(c) White to move
Black winning

(d) Black to move
White about to lose

Cut-off search

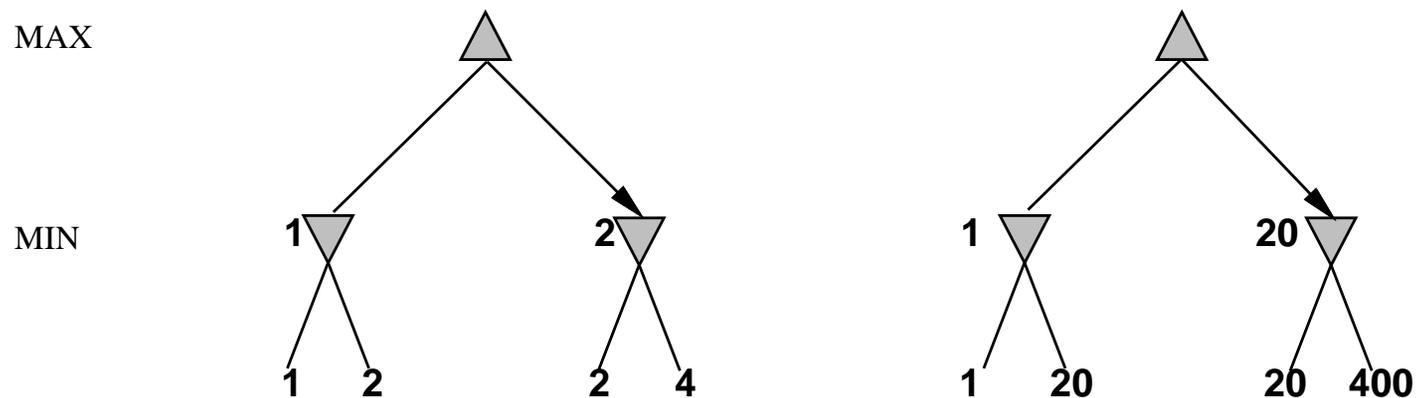

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

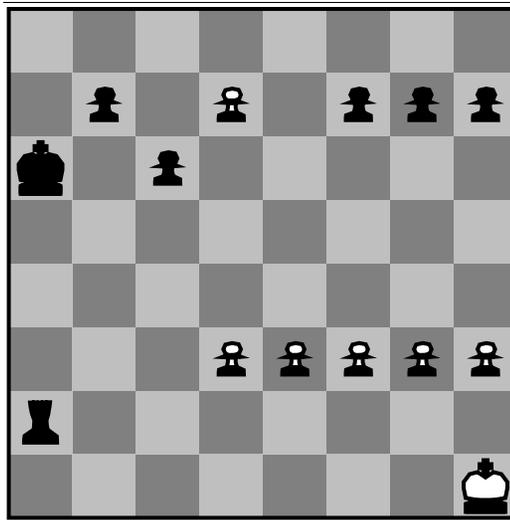
- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu

Cut-off search

degrese: přesné hodnoty eval nejsou důležité - korektní chování algoritmu je zachováno při libovolné monotónní transformaci

problémy, zlepšení:

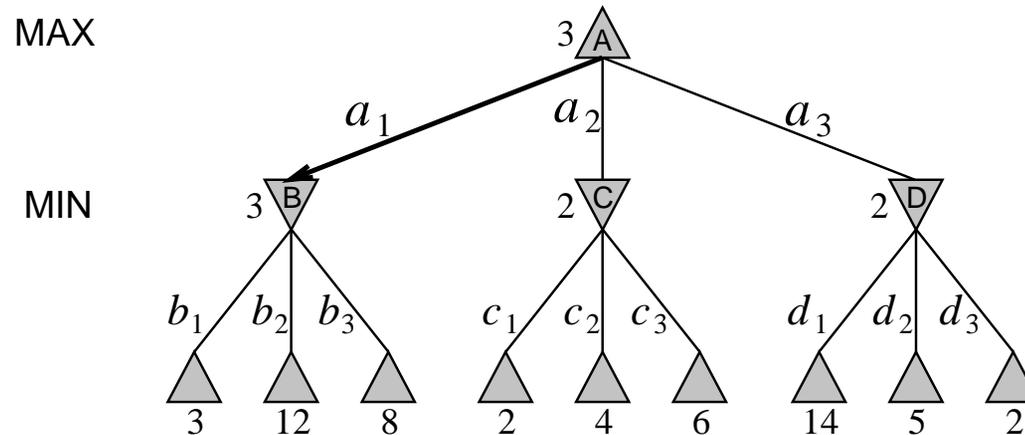
- je třeba ohodnocovat pomocí eval jen **klidné** (quiescent) stavy – stavy, které nezpůsobí následnou výraznou změnu v hodnotě
- je třeba zabránit **horizontálnímu efektu** – situaci, kdy program musí udělat tah, který způsobí velkou ztrátu
- lze použít **singulární extenzi** – tah, který jde za cut-off, ale jasně zlepšuje eval hodnotu (podobné jako quiescent prohledávání ale s $b = 1$)

Mějme k dispozici 3 minuty s a uvažujme 10^6 operací za sekundu. Můžeme tedy prohlédat $50 * 10^6$ uzlů na tah což je $\approx 35^5$. V šachách můžeme tedy pracovat s hloubkou 5.

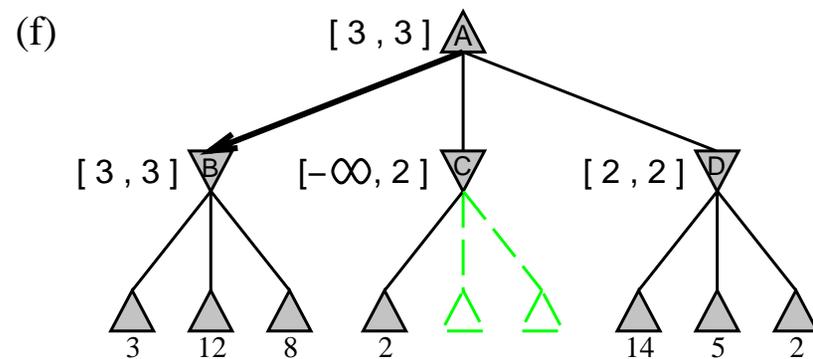
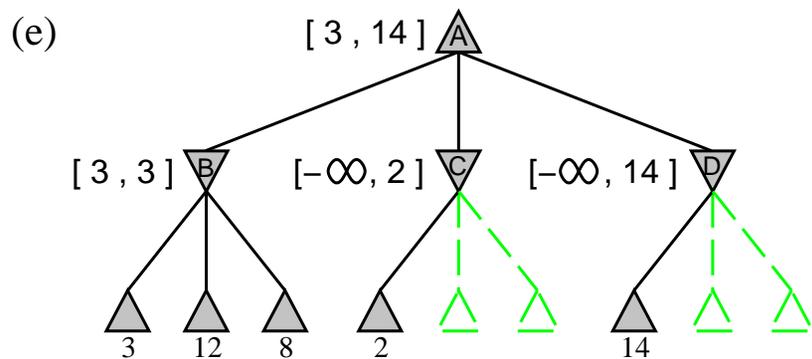
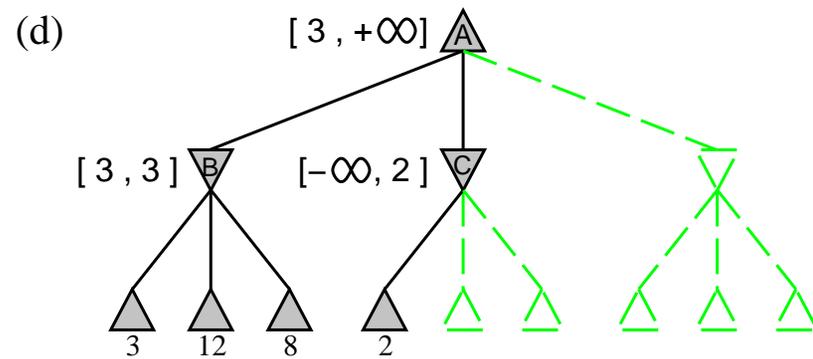
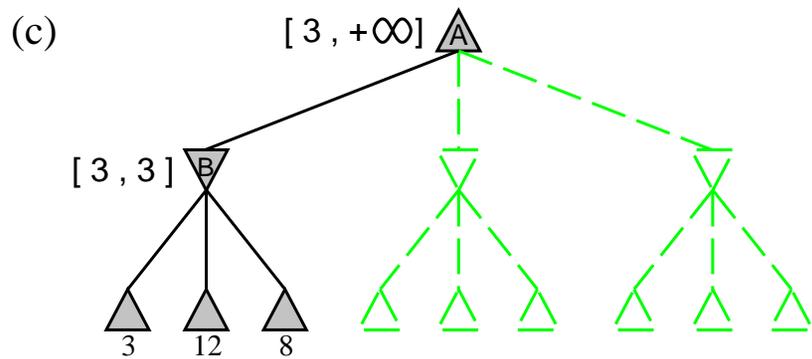
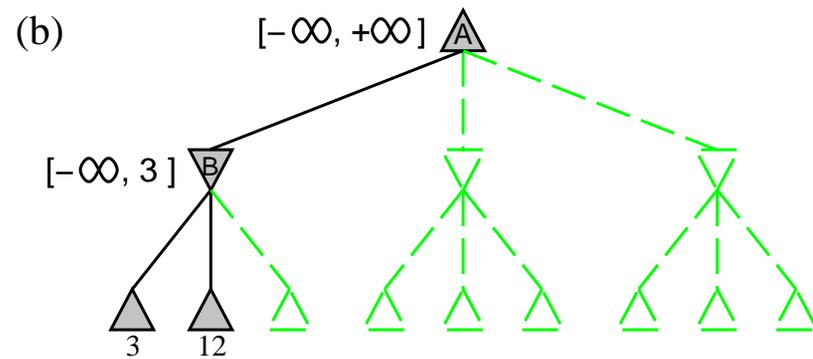
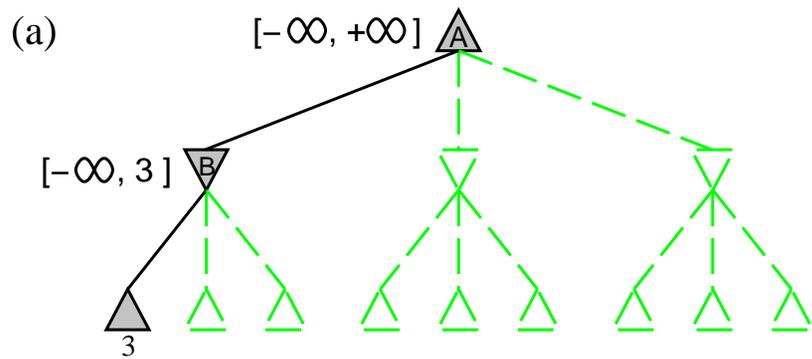
Alfa-Beta Prořezávání

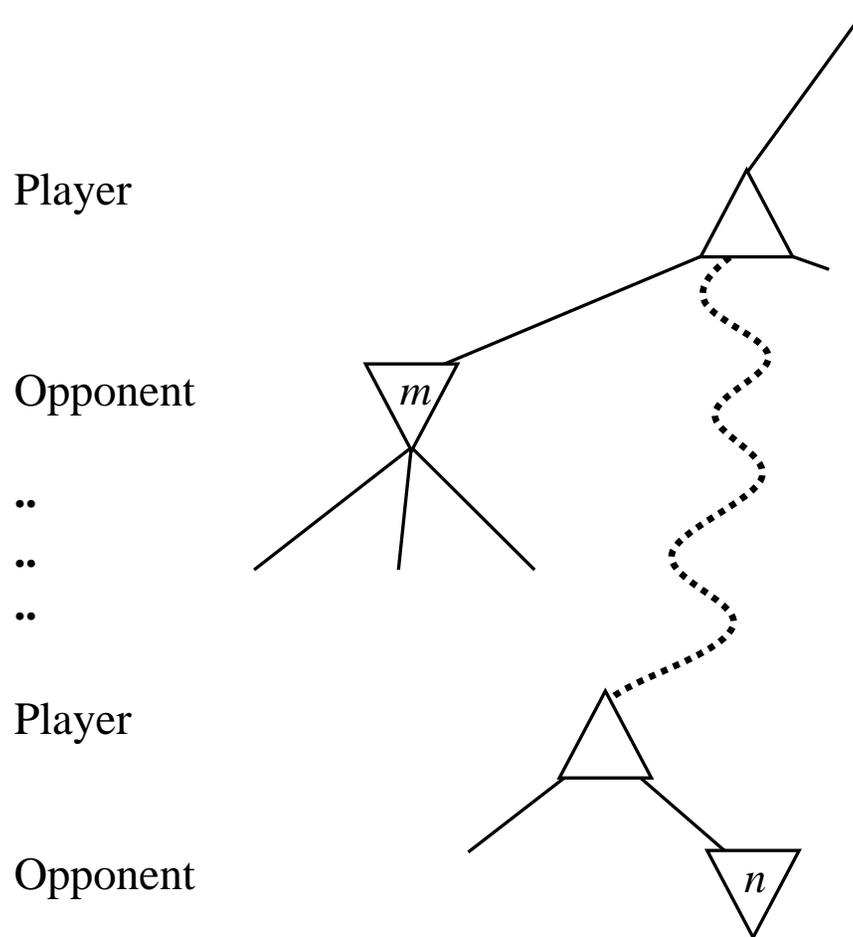
Velikost stavového prostoru hry lze rovněž efektivně zmenšit pomocí metody **alfa-beta prořezávání**. Tato metoda umožní identifikovat části stavového prostoru, které jsou nalezení optimálního řešení neelegantně. Při aplikaci na standardní stavový prostor vrátí stejnou strategii jako Minimax a prořeže nerelevantní části prostoru.

$$\begin{aligned} \text{min-max}(A) &= \max(\min(3, 12, 8), \min(2, 4, 6), \min(14, 5, 2)) \\ &= \max(3, \min(2, x, y), 2) \\ &= \max(3, z, 2), z \leq 2 \end{aligned}$$

Alfa-Beta Prořezávání

Vlastnosti Alpha-Beta Prořezávání

Vlastnosti Alpha-Beta Prořezávání

- prořezávání nemá vliv na výsledek

Vlastnosti Alpha-Beta Prořezávání

- prořezávání nemá vliv na výsledek
- lze dokázat, že časová náročnost klesne na $O(b^{d/2})$ v případě, že vždy vybere nejlepší expandand (to implikuje možnost zdvojnásobit hloubku prohledávání)
- při náhodném výběru časová náročnost klesne na $O(b^{3d/4})$
- **dopředné prořezávání** (forward punning): tvrdé prořezávání jasně nevýhodných tahů. nebezpečný přístup především v okolí kořene herního stromu

Při použití $200 * 10^6$ uzlů na tah (cca 3 minuty) $\approx 35^{\frac{10}{2}}$ metoda α/β bude pracovat s hloubkou 10, což není vůbec špatné

Negamax

Zjednodušená varianta Minimaxu, kterou je možno použít pro hry s nulovým (konstantním) součtem (zero-sum games). Zisk jednoho hráče se přesně rovná ztrátě druhého hráče.

```
function negamax(node, depth, alpha, beta)
  if node is a terminal node or depth = 0
    return the heuristic value of node
  else
    foreach child of node
      alpha := max(alpha, -negamax(child, depth-1, -beta, -alpha))
      if alpha >= beta
        return beta
  return alpha
```


NegaScout (Principle Variation Search) - doplňková znalost

- Vylepšená varianta minimaxu s α/β prořezáváním. NegaScout dominuje (je lepší než) α/β prořezáváním. Nikdy neprohledá uzel, který by byl prořezán α/β prořezáváním.
- NegaScout vychází ze správného uspořádání uzlů. V praktických aplikacích je správného uspořádání uzlů dosaženo předchozími mělkými prohledáváním. Prořezává prostor výrazně efektivněji.
- Předpokládá, že první uzel je ten nejlepší k prořezání. To kontroluje pomocí velmi rychlého prohledání s nulovým okénkem (null=window search, kde $\alpha = \beta$).
- Považován za jeden z nejlepších algoritmů používaný v nových šachových programech.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Negascout>

NegaScout (Principle Variation Search) - doplňková znalost


```
function negascout(node, depth, alpha, beta)
  if node is a terminal node or depth = 0
    return the heuristic value of node
  b := beta
  foreach child of node
    v := -negascout (child, depth-1, -b, -alpha)
    if alpha < v < beta and not the first child
      v := -negascout(child, depth-1, -beta, -v)
    alpha := max(alpha, v)
    if alpha >= beta
      return alpha
  b := alpha+1
return alpha
```


MTD-f (Memory-enhanced Test Driver Search) - doplňková znalost

- Velmi efektivní prohledávací algoritmus, používaný v nových šachových programech.
- Pracuje tak, že opakovaně spouští alfa-beta algoritmus, který
 - pracuje s nulovým oknem
 - pamatuje si všechny prošlé uzly

<http://home.tiscali.nl/askeplaat/mtdf.html>

MTD-f (Memory-enhanced Test Driver Search) - doplňková znalost

```
function MTDf(root, f, d)P
  g := f
  upperBound := +inf
  lowerBound := -inf
  while lowerBound < upperBound
    if g = lowerBound then
      beta := g+1
    else
      beta := g
    g := AlphaBetaWithMemory(root, beta-1, beta, d)
    if g < beta then
      upperBound := g
    else
      lowerBound := g
  return g
```

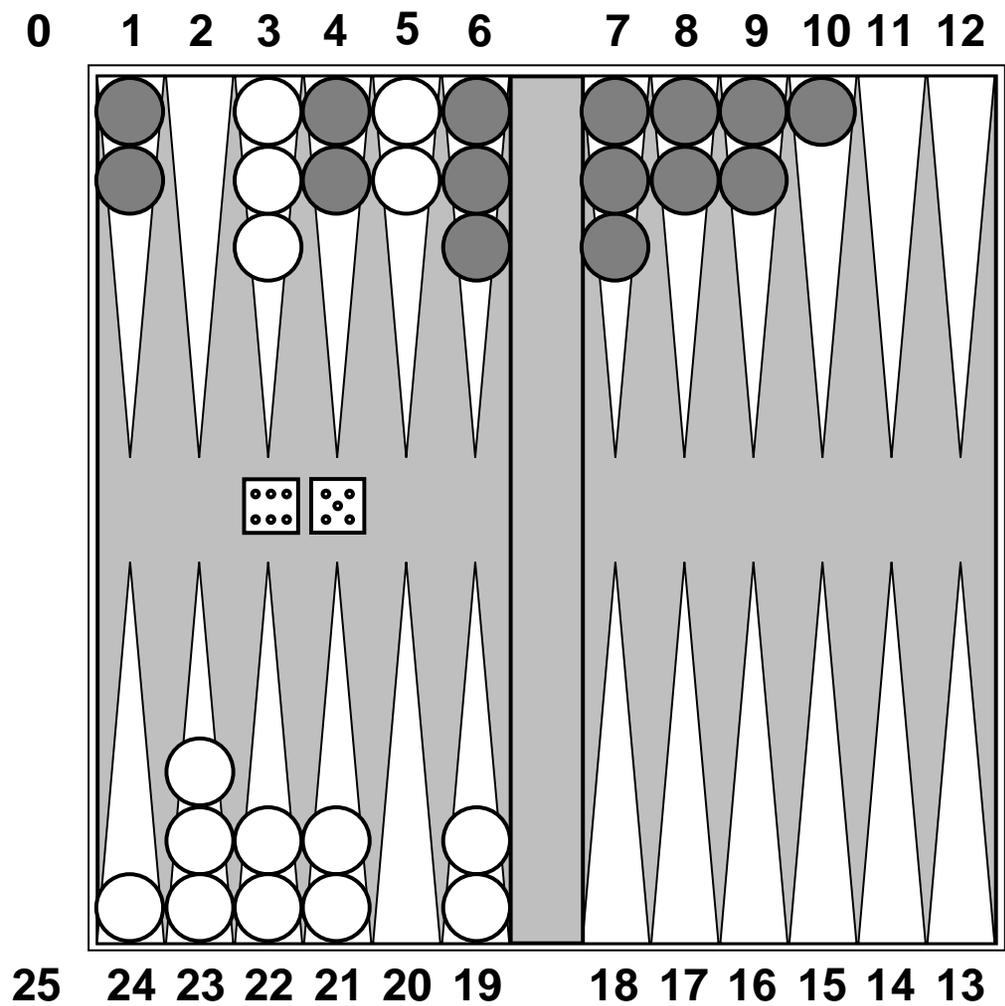

Hry s prvkem náhody

Aplikace klasické metody MINIMAXU, kdy MINIMAX hodnoty jsou nahrazeny očekávanými hodnotami – EMINMAX:

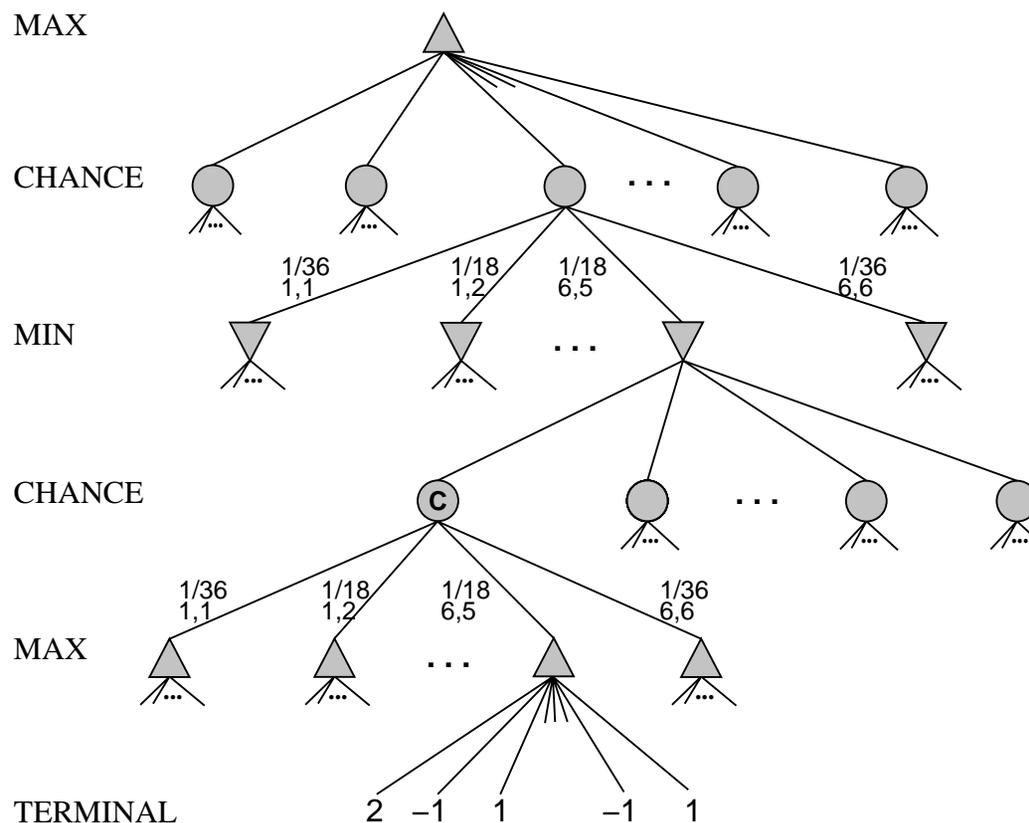
Hry s prvkem náhody

Hry s prvkem náhody

Aplikace klasické metody MINIMAXU, kdy MINIMAX hodnoty jsou nahrazeny očekávanými hodnotami – EMINMAX:

Hry v reálném čase

- asynchronní šachy
- robotický fotbal

Hraní dvou-a více-hráčových her je příkladem **distribuovaného (kolektivního) rozhodování (DR)**. Dalším příkladem DR je například:

- hlasování
- aukční řízení
- formování koalic
- řízení týmové práce
- dělení zisku

Teorie her zkoumá vlastnosti distribuované rozhodování při použití různých strategií a stejně tak se zabývá nalézáním rozhodovacích strategií, které budou mít za následek specifické vlastnosti DR (například stabilitu).

Distribuované rozhodování lze měřit s ohledem na:

- individuální užitek
- kolektivní užitek (social welfare)
- pareto-optimalitu
- individuální racionalitu hráče
- stabilitu
- dominanci

Problém: jak zajistit stabilitu individuálně racionální akce v kompetitivním prostředí?

Úvod do teorie her

- **pareto-optimální** kolektivní rozhodnutí: neexistuje žádné jiné kolektivní rozhodnutí, kde by některý z hráčů dostal větší výplatu a žádný z hráčů by nedostal horší
 - pareto-optimalita neoptimalizuje kolektivní užitek, zajišťuje racionalitu chování hráčů při znalosti o akcích protihráčů
- **Nashovo equilibrium**: každý z hráčů hraje individuálně optimální strategie hráče za předpokladu, že všichni hráči použijí tutéž strategii
 - není racionální se vychylovat od Nashova equilibria
 - ne každá hra má Nashovo equilibrium
 - v některých hrách, které vyžadují sekvenci akcí je těžké Nashovo equilibrium udržet
 - **perfektní Nashovo equilibrium**: equilibrium i ve všech následných akcích

outcomes τ	payoffs $u(\tau, (A, B))$
$\left\{ \begin{array}{ll} (A_c, B_c) & (A_c, B_d) \\ (A_d, B_c) & (A_d, B_d) \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{ll} (1, 1) & (5, 0) \\ (0, 5) & (3, 3) \end{array} \right\}$

outcomes τ	payoffs $u(\tau, (A, B))$
$\left\{ \begin{array}{cc} (A_c, B_c) & (A_c, B_d) \\ (A_d, B_c) & (A_d, B_d) \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{cc} (1, 1) & (5, 0) \\ (0, 5) & (3, 3) \end{array} \right\}$

strategie hráčů:

$$\xi_A = (A_d, B_c)^0 \succ (A_c, B_c)^1 \succ (A_d, B_d)^3 \succ (A_c, B_d)^5$$

$$\xi_B = (A_c, B_d)^0 \succ (A_c, B_c)^1 \succ (A_d, B_d)^3 \succ (A_d, B_c)^5$$